

एन. बी. लेबॉरटरीज प्रा.लि. सिहोरा ता.  
पारशिवनी, जि.नागपूर यांचे औद्योगिक  
पाणी वापराकरिता कन्हान नदीवरून  
०.२१६ दलघमी चा बिगर सिंचन पाणी  
हक्क (Bulk Water Entitlement)  
प्रस्ताव.

महाराष्ट्र शासन  
जलसंपदा विभाग  
शासन निर्णय क्रमांक. बिसिआ २०२२/(२५१/२२)/सि.व्य.(धो-२)  
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.  
दिनांक : ०१/१२/२०२३

- संदर्भ:-**
- १) कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर यांचे पत्र दि. २१/०९/२०२२
  - २) शासन निर्णय क्र. संकीर्ण २०१५/(४४/१५)/सि.व्य (धोरण) दि. १७/११/२०१६
  - ३) शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण २००८/(१३१/०८) सि.व्य (धोरण) दि. ०६/०३/२००९
  - ४) शासन परिपत्रक क्र. बिपापु १००१/(७१३/२००१)/सि.व्य(धो), दि. ११/०६/२००३
  - ५) शासन परिपत्रक क्र. पापव -२०१५/(प्र.क्र.४००/२०१५)/सि.व्य (महसूल) दि.१५/१२/२०१५
  - ६) शासन निर्णय क्र. पापव २०१५/(प्र.क्र.८८/२०१५)/सि.व्य (महसूल) दि. २१/४/२०१६
  - ७) शासन निर्णय क्र.संकीर्ण २०१०/(४०७/१०)/सि.व्य (धोरण), दि. २९/०६/२०११
  - ८) शासन निर्णय क्र. संकीर्ण देवदु २०१५/(८३६/२०१५)/सि.व्य (कामे) दि. १७/११/२०१६
  - ९) शासन निर्णय क्र. संकीर्ण २०१८/(५११/१८)/सि.व्य (धोरण) दि. ०१/१२/२०१८
  - १०) शासन निर्णय संकीर्ण २०१८/(५११/१८)/सि.व्य (धोरण) दि. २०/०७/२०१९
  - ११) महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई यांचे दि. २९/०३/२०२२ चे आदेश

**प्रस्तावना:-**

संदर्भित पत्र क्र. १ अन्वये कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर यांचेकडून कन्हान नदीच्या उजव्या तिरावरून गादा गावाजवळून एन. बी.लेबॉरटरीज प्रा. लि. सिहोरा, ता. पारशिवनी, जि. नागपूर संस्थेच्या औद्योगिक वापराकरिता मोठ्या प्रमाणात पाण्याचा हक्क (Bulk Water Entitlement) मंजुरी मिळणेबाबत प्रस्ताव प्राप्त झालेला आहे. संदर्भ क्र. २ नुसार सिंचन प्रकल्पातुन विविध प्रवर्गाकरिता क्षेत्रिय वाटप (Sectoral Allocation) निर्धारित करणे व बिगर सिंचन पाणी आरक्षण प्रस्तावास मंजुरी देणेबाबत निर्देश दिलेले आहेत . तथापि, नदीतुन बिगर सिंचनासाठी पाणी आरक्षणास मंजुरी देणेबाबतच्या अधिकाराबाबत उपरोक्त शासन निर्णयात उल्लेख झालेला नाही तथापि , अधिसूचित नदी हा अधिसूचित प्रकल्प समजून संदर्भ क्र. २ च्या शासन निर्णयात नमूद सक्षम स्तरावर संस्थेच्या पाणी वापराच्या वर्गवारी नुसार मान्यता घेणे उचित आहे . परिच्छेद क्र.२.२ मधील तरतुदीनुसार पिण्याच्या आणि सुक्ष्म व लघु उद्योगांचे औद्योगिक पाणी वापराच्या बिगर सिंचन मोठ्या प्रमाणात पाण्याचा हक्क प्रस्तावांना मान्यता देण्याचे अधिकार मा.मंत्री (जलसंपदा) यांना देण्यात आले आहेत. या अनुषंगाने शासनास प्राप्त झालेल्या खालील प्रस्तावास मा. उपमुख्यमंत्री व मंत्री, जलसंपदा यांचे स्तरावर मंजुरी देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते.

**शासन निर्णय :-**

१.० खालील तक्त्यातील रकाना क्र. २ मध्ये नमूद संस्थेला रकाना क्र.३ मधील पाणीवापराच्या प्रकारासाठी रकाना क्र.४ मधील प्रकल्पातून रकाना क्र.५ मध्ये नमूद मोठ्या प्रमाणात पाण्याच्या ( Bulk Water Entitlement) हक्कास, संदर्भ क्र.२ अन्वये परिच्छेद २.२ मधील अटीच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे .

अ. क्र	संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार	जलाशय/कालवा/ नदीचेनांव	मंजूर केलेले मोठ्या प्रमाणात पाण्याचा हक्क (Bulk Water Entitlement) (दलघमी)
१	२	३	४	५
१	एन. बी. लेबॉरटरीज प्रा. लि.सिहोरा, ता. पारशिवनी जि. नागपूर	औद्योगिक	कन्हान नदीवरून (कन्हान नदीच्या उजव्या तिरावरून गादा गावाजवळून)	०.२१६

२.० उपरोक्त नमूद प्रस्तावास खालील अटींच्याअधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे .

- सदर पाणी आरक्षण मंजूरी मुळे होणाऱ्या सिंचन कपातीपोटी सिंचन पुनर्स्थापनेचा खर्च संदर्भ क्र. ३ नुसार रु. १ लक्ष प्रति हेक्टर प्रमाणे (Base Year २००९) अधिक भाववाढ निर्देशांक (Cost Inflation Index) विचारात घेऊन येणारी रक्कम अथवा प्रत्यक्ष करारनामा करतेवेळी लागू असलेला शासनाचा प्रचलित दर यापैकी जो जास्त असेल त्या दराने सिंचन पुनर्स्थापनेचा खर्च करारनामा करणेपुर्वी संस्थेकडून घेण्यात यावा.
- बिगर सिंचन पाणी पुरवठ्यासाठी करारनाम्याचा सुधारीत नमुना व मार्गदर्शक तत्वे संदर्भ क्र. ४ अन्वये निर्गमित केल्या आहेत. त्यानुसार करारनामा करण्यात यावा.
- संदर्भ क्र. ५अन्वये बिगरसिंचन पाणी पाणीवापराचे करारनामे करणे व नुतनीकरण वेळेवर करणे बाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केल्या आहेत त्यानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.
- जलस्रोत प्रदुषित करणाऱ्या पाणी वापरकर्त्याकडून दंडनीय पाणीपट्टी आकारणी करणेबाबत मार्गदर्शक तत्वे या विषयाबाबत संदर्भ क्र. ६ मधील अटींचे पालन करणे पाणी वापरकर्त्यांना बंधनकारक राहिल.
- संदर्भ क्र. ७ अन्वये करारनामा करताना बिगरसिंचन पाणीवापरकर्ते अंतिम पाणी मागणी प्रमाणे टप्प्याटप्प्याने पाणीवापर करण्याचे नियोजन नमुद करू शकतील. त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरणाचे आदेश दि.२९/०३/२०२२ मधील तरतुदीनुसार कार्यवाही करण्यात यावी .
- संदर्भ क्र. ८ अन्वये पाटबंधारे विकास महामंडळाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार सिंचन प्रकल्पांचे व्यवस्थापन पाटबंधारे महामंडळाकडे वर्ग करणे व पाणीपट्टीची रक्कम प्रकल्पांच्या सिंचन व्यवस्थापनाच्या कामासाठी खर्च करण्यास मान्यता देणेसाठीचा निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे. त्याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.
- पाणी उचलण्याची/ पुरवठ्याची जागा व क्षेत्रीय परिस्थितीनुसार इतर अटी शर्तीचा अंतर्भाव करून संबंधित मुख्य अभियंता यांनी सविस्तर जापन तात्काळ निर्गमित करावे .
- “This reservation is only the letter of support for the, water supply scheme or the industry as the case may be. Actual quantity of water that will be supplied every year shall be governed by the entitlement granted to the water user entity by the River Basin Agency based on the

population and the reasonable use norm decided by this Authority and the yearly allocation declared by the prescribed Authority on the basis of reservoir contents of the year and shall be subjected to various provisions in the agreement that will be signed by the water user entity with River basin Agency.”

- ९ सदर पाणी मंजुरीच्या अनुषंगाने पिण्याच्या प्रयोजनार्थ पाणी वापर करताना उपलब्ध करून दिलेल्या पाण्याची गुणवत्ता पिण्यास योग्य (potable) करण्याकरिता आवश्यक उपाययोजना करण्याची जबाबदारी उपरोक्त तक्त्यातील स्तंभ क्र. २ मध्ये नमुद संस्थेची राहिल.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२३१२०११७२७३९८९२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(न. गौ. बसेर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १ मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री, यांचे खाजगी सचिव.
४. मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
५. मा. सभापती/उपसभापती, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
६. मा. विरोधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
७. मा. विरोधी पक्षनेते, विधानपरिषद, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
८. अ.मु. सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. सचिव, (प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
११. सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई.
१२. कार्यकारी संचालक, विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर
१३. मुख्य अभियंता (पा) व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. मुख्य अभियंता (जसं), जलसंपदा विभाग, नागपूर.
१५. अधीक्षक अभियंता पाटबंधारे प्रकल्प अन्वेषण मंडळ, नागपूर.
१६. निवडनस्ती कार्यासन सिंव्य (धोरण)